

EVALUAČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU PODPORUJEME ZAMĚSTNANOST V PEČUJÍCÍ OBLASTI NA ÚZEMÍ MAS FRÝDLANTSKO

CZ.03.2.65/0.0/0.0/16_047/0011697

Obsah

Úvod	3
Základní údaje projektu	4
Východiska projektu	5
Specifikace cílové skupiny projektu.....	6
Kontext trhu práce	8
Vazba na strategické dokumenty	11
Shrnutí a udržitelnost projektu	12

ÚVOD

Evaluační zpráva je zpracovaná pro potřeby projektu *Podporujeme zaměstnanost v pečující oblasti na území MAS Frýdlantsko* a shrnuje realizaci projektu z hlediska cílových skupin a jejich uplatnění na trhu práce v území MAS Frýdlantsko, totožném s územím ORP Frýdlant.

Projekt byl zaměřen na zaměstnanost osob v oblasti sociální práce a vzdělávání (pracovní pozice pracovníka v sociálních službách a chůvy). Poptávku po těchto pracovnících signalizovaly výsledky strategického plánování v oblasti sociálních služeb (komunitní plánování sociálních služeb) a vzdělávání (místní akční plán vzdělávání).

Před podáním žádosti jsme navázali spolupráci s Úřadem práce ve Frýdlantě a Liberci za účelem získání detailní znalosti potřeb lokálního pracovního trhu na Frýdlantsku. Během celé realizace jsme prohloubili spolupráci a získali podporu při náboru cílové skupiny z řad zájemců a uchazečů o práci v jejich evidenci.

Jedním z hlavních cílů projektu byla podpora dalšího vzdělávání a případná rekvalifikace CS, kariérní poradenství, zprostředkování zaměstnání, poradenství při založení samostatně výdělečné činnosti a při založení dětské skupiny.

Účastníci projektu prošli dle plánu a harmonogramu akreditovanými rekvalifikačními kurzy Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky a Pracovník v sociálních službách. Oslovili jsme potenciaální spolupracující organizace, u kterých bylo možné praxi realizovat, a zjišťovali jsme jejich zájem o zprostředkování zaměstnání z řad účastníků zapojených do tohoto projektu (např. Domov Raspenava, p.o., místní mateřské školy, MAS Rakovnicko).

Zpracovali jsme materiály ke kariérnímu poradenství a prostudovali legislativu k založení dětských skupin či k zahájení samostatně výdělečné činnosti. Tyto poznatky využili naši odborní poradci při individuálním poradenství. Účastníky projektu byla kladně hodnocena individuální péče a snaha podpořit a pochopit jejich situaci, stejně tak i nové rozšíření možností uplatnění na trhu práce v souvislosti s rekvalifikačními kurzy, kterými prošli a které velmi kladně hodnotili.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE PROJEKTU

Termín realizace: 1.9. 2019 – 31.8.2020

Počet účastníků: 12 z toho 10 žen (věk 27 až 34 let a 50+) a 2 muži (věk 55 a 56 let)

Počet účastníků, kteří účasti v projektu získali kvalifikaci:

11 (7 Pracovník v sociálních službách, 4 Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky)

Počet účastníků, kteří po ukončení účasti v projektu ukončilo evidenci na úřadu práce: 10

Počet účastníků, kteří po ukončení účasti v projektu získalo vhodnější zaměstnání: 10

VÝCHODISKA PROJEKTU

Území Frýdlantska je v rámci Libereckého kraje specifické vyšší mírou nezaměstnanosti, která přetrvává i v době ekonomické konjunktury a výrazné poptávky po pracovnících. Na Frýdlantsku je tato situace tradiční a historicky souvisí jednak s nižší průměrnou vzdělaností obyvatel a jednak s kritickým úbytkem zaměstnavatelů. To souvisí jednak s likvidací tradičního průmyslu a jednak s dopravní (ne)dostupností území, která snižuje atraktivnost oblasti pro nové investory a podnikatele. V konkurenci s průmyslovými zónami v Liberci má vzdálenější a odloučenější Frýdlantsko, které je každou zimu ohrožené nedostupností, jen malé šance. Vzhledem ke kombinaci vysoké nezaměstnanosti a nízkého počtu volných pracovních míst je situace na trhu práce na Frýdlantsku velmi nepříznivá.

Nedostatek pracovních příležitostí v městech a obcích na Frýdlantsku je možné částečně kompenzovat dojížděním za prací. To má však pro zaměstnance negativa:

- Zvyšuje se celková doba nepřítomnosti doma, což je problematické zejména pro osoby vracějící se z rodičovské dovolené a rodiče menších dětí.
Vzhledem ke geografickým specifikům Frýdlantska v Libereckém kraji (výběžek ohraničený ze tří stran státní hranicí s Polskem) je velmi omezená možnost dojíždění za prací do sousedních oblastí, resp. je jednoznačně orientována na Liberec, případně další města za ním. Dopravní spojení veřejnou dopravou je příznivé zejména pro města a obce na hlavní železniční trati (Raspenava, Frýdlant), pro ostatní cílové stanice je již omezenější a vyžaduje ve většině případů přestupování. Autobusové spojení z menších obcí vede zpravidla přes Frýdlant a je nutné přestupování. Nejkratší dojezdová vzdálenost je mezi Raspenavou a Libercem (vlak 20 minut), s ohledem na vzdálenosti a dojezdové časy „door to door“ je však kvůli geografickým charakteristikám Frýdlantska (venkovská oblast s rozptýleným osídlením) doba dojíždění i v nejpříznivějších případech mnohonásobně vyšší. Pro vzdálenější obce jsou pak dojezdové doby hromadnou dopravou násobné (např. cesta vlakem Jindřichovice pod Smrkem – Liberec trvá i v dopravní špičce a bez přestupu 74 minut, počet přímých spojení je přitom velmi omezený). Dojíždění do zaměstnání tak znamená celodenní nepřítomnost doma a nutnost organizovat péči o děti v době, kdy mateřská škola nebo školní družina nefungují.
- Cestování do zaměstnání znamená vyšší náklady, což je problematické zejména pro nízkopříjmové skupiny.
- Cestování, zejména zahrnující nutnost dojet nebo dopravit se k zastávce veřejné dopravy a přestupy, vyžaduje fyzickou kapacitu, která může být pro skupinu 50+ obtížná.

SPECIFIKACE CÍLOVÉ SKUPINY PROJEKTU

Projekt byl zaměřen na skupinu osob z okruhu cílových skupin (uchazeči o zaměstnání, zájemci o zaměstnání, osoby s nízkou mírou vzdělání), zejména na ženy, a to především (ale nejenom) v době, kdy se vracejí na trh práce po mateřské/rodičovské dovolené, pečují o děti ve věku do 15 let nebo ve věku 50+. Projekt potvrdil, že tyto skupiny jsou především ohroženy na trhu práce, vzhledem k tomu, že z různých důvodů (potřeba sladit rodinný a pracovní život nebo věkem snížená výkonnost) potřebují zkrácené a flexibilní pracovní úvazky, práci bez dojíždění, v blízkosti bydliště. To snižuje jejich „atraktivitu“ pro zaměstnavatele a jejich vyhlídky na získání nového zaměstnání jsou relativně malé. Zároveň jde o skupiny, jejichž ochota pracovat je zpravidla nadstandardní.

Osoby nezaměstnané či neaktivní na trhu práce si často nemohou přijít někam pro relevantní radu v oblasti pracovních právních, nemají znalosti v možnostech uplatnění, mají obavy např. ze zahájení samostatně výdělečné činnosti či neví, jaké kvalifikační požadavky jsou pro výkon dané pracovní pozice potřebné. Projekt se svými poradenskými aktivitami snažil zajistit komplexnější podporu a pomoc při překonání těchto bariér.

Zejména v oblasti péče o děti se dle našich předpokladů se v praxi naplnilo, že se projektu zúčastnily zejména ženy, které se vracejí se na trh práce po rodičovské dovolené nebo pečující o děti do 15 let, nebo naopak ženy ve věku 50+.

Skupina osob (zpravidla žen) vracejících se na trh práce po rodičovské dovolené nebo pečujících o děti do 15 let

Základní potřeby:

- Pracoviště v blízkosti domácnosti (zkrácení doby dojíždění za prací, dostupnost v případě potřeby)
- Možnost flexibilní pracovní doby
- Potřeba doplnění kvalifikace vzhledem ke změnám, kterými trh práce prošel po dobu jejich rodičovské dovolené
- Pomáhající profese odpovídají charakteristice cílové skupiny

Skupina osob žen ve věku 50+

Základní potřeby:

- Pracoviště v blízkosti domácnosti, bez nutnosti dojíždění za prací, které zvyšuje fyzickou náročnost práce
- Možnost flexibilní pracovní doby, zejména zkrácených úvazků
- Potřeba rekvalifikace nebo doplnění kvalifikace
- Pomáhající profese odpovídají charakteristice cílové skupiny

Při náboru do projektu se potvrdilo, že všichni účastníci hledají flexibilní pracovní pozici, zkrácené úvazky, s možností pracovat v místě bydliště. V minulosti si většina vyzkoušela dojíždění za prací, nejčastěji do Liberce, ale právě zdoluhavost cestování (několik přestupů) je často omezovala a byla náročná jak fyzicky, tak psychicky.

Většina účastníků také charakterově tíhla k pomáhajícím profesím a nenacházela uplatnění a především smysluplnost v práci v továrnách na směny, což byla jedna z nejčastějších dřívějších profesí účastníků projektu.

Asi polovina (6), zejména ženy, pak neměli sebevědomí při hledání vhodného zaměstnání, vnímali překážky při pracovních pohovorech a byli si v těchto situacích nejistí. Neměli si ani kam přijít pro radu, či konzultovat své záměry, nebo si vyzkoušet pohovor na nečisto.

Překvapivě jsme zaznamenali větší zájem o účast v oblasti péče a vzdělávání zaměřené spíše na děti, i když jsme v projektu měli více vyhrazených míst pro pracovníky v sociálních službách (7, pro Chůvy 5). Což možná potvrzuje fakt, že kvalifikace Chůvy pro děti je poměrně nová a o širokém uplatnění klientky často neměli představu.

Klienti také velmi kvitovali možnost získat kvalifikaci přímo v místě jejich bydliště, nebo v těsné blízkosti (Raspenava), jelikož zde rekvalifikační kurzy neprobíhají (nejčastěji jezdí za kurzy do Liberce, nebo do České Lípy).

KONTEXT TRHU PRÁCE

Probíhající plánovací procesy v oblasti sociálních služeb a vzdělávání na Frýdlantsku zachytily potřebnost osob zaměstnaných v pomáhajících profesích, vhodných pro zvolené cílové skupiny. Jde zejména o pozice

PRACOVNÍK V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Sociologický průzkum stavu a potřeb sociálních služeb na Frýdlantsku (zprac. 2018 v rámci projektu *Sociální služby na Frýdlantsku společně*) konstatuje nedostatečné kapacity pobytových zařízení, služeb sociální prevence a poradenství, terénních a odlehčovacích služeb. Navrhuje posílení kapacit těchto služeb, což je spojeno zejména s posílením pracovních týmů.

Na Frýdlantsku přitom není dostatek pracovníků v sociálních službách a jak bylo zmíněno výše, nejsou zde pořádány kvalifikační kurzy. Střední škola hospodářská a lesnická ve Frýdlantě nabízí maturitní obor [Sociální činnost](#), jeho absolventi však mohou pracovat pouze jako pracovníci sociální péče a pro pozici pracovníka v sociálních službách jim chybí odborná způsobilost (kurz). Dojíždění za dostupnými kvalifikačními kurzy naráží na stejné bariéry jako výše popsané dojíždění za prací.

Možnost získat zaměstnání u některého z poskytovatelů sociálních služeb na Frýdlantsku je značná – poskytovatelé jsou v některých případech místní a fungují ve městech a obcích. V řadě případů služby s působností pro celé Frýdlantsko „dojíždějí“ z Liberce a místní pracovníky z Frýdlantska by uvítaly:

- pobytová zařízení – Dům s pečovatelskou službou Frýdlant, Domov U Spasitele Frýdlant, Domov pro seniory Jindřichovice pod Smrkem, Domov pro osoby se zdravotním postižením Raspenava
- odlehčovací služby (s působností pro celé Frýdlantsko) – Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, Hospic sv. Zdislavy
- terénní služby - Terénní pečovatelská služby Nové Město pod Smrkem, Charitní ošetřovatelská služba Litoměřice, Charitní pečovatelská služba Litoměřice, Diakonie Beránek

Podrobný soupis služeb je zveřejněn na www.frysko.cz

CHŮVA

Místní akční plán vzdělávání ORP Frýdlant (zprac. 2017 v rámci projektu *MAP Frýdlantsko*), Místní plán inkluze (zprac. 2016 na období 2016 – 2019) a Strategický plán sociálního začleňování (zprac. na období 2018 – 2020 v rámci Lokálního partnerství) konstatují, že ve 14 mateřských školách na Frýdlantsku je z celkového počtu 827 dětí (údaje z roku 2016)

- 13 dětí cizinců
- 29 dětí se zdravotním postižením
- 36 dětí ohrožených sociálním vyloučením (údaj pouze pro 7 obcí Lokálního partnerství)

V MŠ působí 5 asistentů, jejichž pracovní úvazky jsou financovány z ročních grantů a jsou často nejisté, jelikož jsou vázány na konkrétní podporované dítě, které když z nějakého důvodu odejde ze školy (stěhování apod.) je místo asistenta ohrožené. Také s přibývajícími dvouletými dětmi v zařízeních péče o děti, které potřebují větší pozornost a pomoc, je potřeba kvalifikovaných pracovníků, kteří ale nemusejí nutně splňovat tříleté pedagogické vzdělání.

Pracovní pozice chůvy se v MŠ ani rodinných centrech jako podpůrné opatření dosud neuplatňuje, a to zejména proto, že pozice chůvy v území zcela chybí.

Srovnáním celkového počtu narozených dětí (data z matrik) a návštěvnosti MŠ bylo zjištěno, že 253 dětí mateřskou školu vůbec nenavštěvuje.

V území působí 2 mateřská/rodinná centra (Mateřídouška Hejnice, Korálek Nové Město pod Smrkem) založené na svépomocné spolupráci rodin a 2 předškolní kluby (Bulovka, Frýdlant), oba financované z krátkodobých projektů. Dětská skupina na Frýdlantsku funguje jedna (Dětská skupina Kořata).

Zdroj: www.maprydlantsko.cz

Je zde tedy velký prostor pro domácí hlídání dětí v rodinách, které z nějakého důvodu nenavštěvují MŠ a jiná zařízení péče o předškolní děti. Kvalifikace Chůvy splňuje podmínky pro vázanou živnost péče o děti do 3 let. Jedna klienta díky projektu a získané kvalifikaci založila tuto živnost a plánuje podnikat v péči o děti v rodinách a zároveň si chce rozšířit kvalifikaci i na sociální oblast a kombinovat tak péči o děti s péčí o seniory, což je pro území výborný podnikatelský plán a tyto služby určitě nejen na Frýdlantsku chybí a měly by se dále podporovat.

Je pravděpodobné, že chůvy by mohly využívat i rodiny lépe finančně zajištěné, kde oba rodiče pracují, za prací dojíždějí a musí řešit péči o děti v hodinách mimo běžnou provozní dobu školky. Dostupnost chův by takovým rodinám pomohla lepšímu sladění soukromého a pracovního života.

Možností pracovního uplatnění pro chůvy je i samostatná podnikatelská činnost v podobě zřízení a provozování dětské skupiny. Na Frýdlantsku zatím funguje jen jedno takové zařízení (Dětská skupina Kořata, Frýdlant s kapacitou 12 míst), je však možné, že se na dětskou skupinu mohou transformovat stávající mateřská/rodičovská centra. Dětská skupina také může vzniknout jako alternativa mateřské školy v obcích, kde se kapacity MŠ blíží k naplnění. Během realizace projektu došlo také k projednávání a následného řešení transformace Dětských skupin na jesle nebo soukromé MŠ. Kvalifikace Chůvy má tak jistě další rozměr a budoucnost uplatnění na trhu práce.

FLEXIBILNÍ PRACOVNÍ MÍSTA

Na území existuje velmi malé množství flexibilních forem zaměstnání, zkrácených úvazků a jiných forem podpory sladění profesního a soukromého života. To se odráží na zaměstnanosti, zejména osob pečujících o děti do 15 let věku, či s jiným znevýhodněním, které by jinak na trhu práce mohly být aktivní. Chybí zde podpora tvorby pracovních míst, které by reagovaly na potřeby místních obcí, byly společensky prospěšné a využil by se potenciál spolupráce na lokální úrovni. Jednou z možností je podpora hlídání dětí formou podpory osob samostatně výdělečně činných v oboru péče o děti, či podporou zakládání dětských skupin ve firmách, institucích i neziskovém sektoru. Jedním z cílů projektu bylo také tuto podporu pomoci nastartovat. Velkou službu v této oblasti plní právě MAS Frýdlantsko, které se snaží tuto spolupráci prohloubit a reagovat tak na zdejší podmínky. Nejvíce v této oblasti spolupracují spíše společensky prospěšné společnosti z oblasti sociálních služeb a také vzdělávání, spolky a veřejné instituce (Domov pro seniory Jindřichovice pod Smrkem, Domov pro osoby se zdravotním postižením Raspenava, místní MŠ a ZŠ). Je to do značné míry dáno i povahou pracovních pozic v těchto institucích (sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách, asistenti pedagoga), kde jsou běžné zkrácené úvazky.

Soukromých firem, které vizi flexibility začlenily do své firemní kultury, které využívají flexibilitu svých zaměstnanců pro růst produktivity a zabývají se i zkvalitněním života svých zaměstnanců, je stále málo. Je však zřejmé, že flexibilita v práci již je a bude jedním z hlavních rozhodovacích faktorů při výběru zaměstnavatele. Za Evropským průměrem ve využívání

flexibilních forem práce ČR stále velmi pokulhává – v EU 20 % lidí využívá flexibilní formu práce oproti 7 % v ČR. Pouze 10 % žen pracuje v ČR na kratší úvazek oproti 32 % žen v EU.

Průzkumy uvádějí, že nejčastějším důvodem, proč matky zůstávají doma s dětmi déle než tři roky, je fakt, že neseženou místo ve školce, nebo jim zaměstnavatel neumožní flexibilní formu práce.

Matky, které se potřebují či chtějí vrátit do práce dříve než po 3 letech, pak naráží na nedostatek dětských skupin či soukromých školek, které poskytují péči o předškolní děti již od 1 roku.

Oslovili jsme proto podniky s nabídkou pomoci při založení dětské skupiny pro zaměstnance. Což se nám jeví jako vhodné spojení – zaměstnavatel nabídne benefit svým zaměstnancům, udrží si ženy, které předtím díky péči o děti nemohly pracovat a vytvoříme nová pracovní místa pro další osoby v dětské skupině (kvalifikace pro práci v dětské skupině je z oblasti zdravotnické, sociální nebo právě profesní kvalifikace pro činnost chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky). Firmy o tuto podporu mají zájem, avšak v současné době se mění forma dětských skupin a založení ve stávající formě není již možné. Předpokládáme však, že se situace v následujících 5ti letech ustálí a nabídne alternativu k MŠ v podobě firemních školek, či jeslí. Odbornou pomoc se založení takového zařízení bychom jako nezisková organizace rádi pomohli i v budoucnu až budou jasné podmínky.

VAZBA NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Projekt je v souladu se strategií CLLD [Frýdlantsko 2020](#), opatřením 2.3.1.1 Dostupnější práce na Frýdlantsku a programovým rámcem OPZ, opatřením Práce na Frýdlantsku.

Projekt přímo přispívá k plnění specifických cílů [Strategického plánu sociálního začleňování Frýdlantsko](#) pro období 2018 – 2020:

- 4.2 Rekvalifikačními a motivačními kurzy projde ročně, na základě bilanční diagnostiky, 30 dlouhodobě nezaměstnaných
- 4.13 Cílený matching: přímé přiřazování vhodného kandidáta na pozici, která odpovídá jeho kvalifikaci, zkušenostem i odbornosti; dobrá příprava uchazeče před nástupem

Výstupy projektu (navýšení počtu dostupných pracovníků v sociálních službách a chův) mohou napomoci plnění specifických cílů SPSZ:

- 1.2 pokračování provozu klubu Amaro Suno v Arnolticích
- 1.5 pokračování volnočasového klubu Free-klub ve Frýdlantě, rozšíření o předškolní klub pro děti 3 – 6 let
- 2.1 terénní sociální práce na Frýdlantsku
- 2.2 terénní sociální práce v Novém Městě pod Smrkem
- 2.5 rozvoj služby SAS v Novém Městě pod Smrkem (služba je na hranici své kapacity)
- 2.6 poskytování služby SAS na Frýdlantsku (služba zatím není vůbec poskytována)
- 2.7 poskytování terénních služeb, SAS, poradenství pro osoby vracující se po výkonu trestu (služby zatím nejsou vůbec poskytovány)

SHRNUTÍ A UDRŽITELNOST PROJEKTU

Celkově z realizace projektu vyplývá, že služby v oblasti péče o děti, seniory a osoby zdravotně postižené, jsou velmi vhodné pro naši cílovou skupinu, která se také po skončení projektu velmi dobře uplatnila na trhu práce (10 opustilo evidenci na ÚP a zlepšilo si pracovní pozici, 9 v zaměstnaneckém poměru a 1 zahájila podnikatelskou činnost v oblasti péče o děti). Hlavní důvody jsou zejména skutečnosti, že se dají dobře skloubit s jejich soukromým životem, jsou v souladu s jejich osobními zájmy, nenutí je za prací dojíždět a rozvíjí tak komunitní život v místě bydliště. Zároveň tak nabízí podporu i pro další obyvatele na území, např. matky s malými dětmi, které díky možnosti umístit své děti do nových zařízení péče o děti či soukromé hlídání mohou dříve nastoupit na svou pracovní pozici. Firmám a institucím nabízí možnost začlenit flexibilitu do své firemní kultury a díky benefitům pro zaměstnance si je získat a udržet.

ZHODNOCENÍ SILNÝCH A SLABÝCH STRÁNEK, PŘÍLEŽITOSTÍ A OHROŽENÍ UDRŽITELNOSTI PO SKONČENÍ PROJEKTU

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Byli vybráni vhodní kandidáti pro kvalifikační programy z cílových skupin.</p> <p>Projekt přímo reagoval na potřeby území.</p> <p>Vysoké procento přímo umístěných účastníků na trh práce.</p> <p>Komplexnost a vzájemně navazujících a podpůrných aktivit projektu.</p> <p>Dobré rozložení aktivit v harmonogramu projektu.</p> <p>Reálné nastavení indikátorů.</p>	<p>Geografické a sociodemografické charakteristiky území.</p> <p>Relativně vysoká nezaměstnanost a nedostatek pracovních příležitostí v místě.</p>
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<p>Možnost zajištění potřebných kapacit v sociálních službách, péče a vzdělávání.</p> <p>Možnost realizace kvalifikačních kurzů v místě = snížení překážek pro uchazeče, kteří nemohou dojíždět ani za prací a tak přímá podpora cílové skupiny.</p> <p>Spolupráce s ostatními subjekty (v procesech komunitního plánování sociálních služeb a akčního plánování vzdělávání na Frýdlantsku).</p> <p>Možnost rozšíření služeb pro komunitu a sekundární podpora zaměstnanosti (hlídání dětí v rodinách, péče o seniory v domácím prostředí apod.)</p>	<p>Nedostatek finančních prostředků na zaměstnance u potenciálních zaměstnavatelů (sociální služby).</p> <p>Malá podpora cílové skupiny při překonávání překážek na trhu práce = chybí poradenské a podpůrné aktivity.</p>

Projekt Podpora zaměstnanosti v oblasti péče na území MAS Frýdlantsko byl v souladu se Strategií komunitně vedeného místního rozvoje Frýdlantsko 2020 pro období 2014 – 2020 a naplnil kritéria potřeby pro území MAS.